

gatásnak. Ezáltal nemcsak a kevésbé alkalmas egyén, hanem a kevésbé értékes átöröklési anyag is bejut a felsőbb pozíciókba, ahol a valószínűleg nem sokkal tehetségesebb utódok is már könnyen ott ragadnak. Viszont az értékesebb átöröklési anyag az őt megillető helyről visszaszorul, hamarabb kipusztul. Kétségtelesen van *jogosult protekció* is, de ilyenek csak az tekinthető, amely valóban az illetékesektől elismert tehetségeset, rátermett egyént védi, támogatja. Erre pedig éppen az ellenkező protekció ellensúlyozására és leküzdésére ma fokozott szükség van, mert ez a tehetségvédelemnek egyik jelentős tényezője.

A versenyvizsgálatoknak is természetesen csak addig lenne meg a kívánt eredménye, amíg minden befolyástól mentesek maradnának. Mihelyt a protekció ide is beférköznék, a protekció nélküli tehetségesek nemcsak álláshoz, de még oklevélhez sem jutnának.

Nagyon is érzem, hogy mindezekkel még korántsem oldottam meg az itt felvetett nagyszámú problémát, melyek behatóbb vizsgálata kötetekre terjedő tanulmányt igényelne. De szeretném hinni, hogy e fejtegetéseimmel is szélesebb körökben érdeklődést keltemtem egyes időszériú kérdések iránt és néhány értékesíthető gondolattal hozzájárultam megoldásukhoz.

SOMOGYI JÓZSEF.

IRODALOM.

A felső kereskedelmi iskolát végzettek szövetségeinek VI. nemzetközi kongresszusa. Budapest, 1930 szept. 7—9. *Iratok*. Budapest, 1931. 208 lap.

Nálunk a volt iskolatársak első szövetsége vagy 40 évvel ezelőtt a budapesti V. ker. reáliskolában alakult. A kereskedelmi iskolák volt tanulói pedig egy negyedszázaddal ezelőtt kezdtek iskolánként szövetségekbe tömörülni, amelyek 1929-ben egy országos szövetség megalakítására vezettek. Ez a szövetség, amelynek keretébe eddig 41 iskola egyesülete tartozik, rendezte szervezőbizottságának és a bel- s külföldi érdekeltségeknek bevonásával azt a kongresszust, amelynek lefolyásáról és munkájáról kötetünk részletesen és áttekinthetően beszámol. (Ezért az *Iratok* helyett megfelelőbb lett volna a *Jelentés* vagy *Beszámoló* cím, amely a francia *Compte-rendu*-nek is jobban megfelel.) E kongresszus fényes sikerét külsőleg már a résztvevők száma is szemlélteti, mert míg a megelőző, 1928-ban Genfben tartott kongresszuson 7 államot 88 jelenlévő képviselt, Budapestre 17 államból 142 képviselő érkezett, akikkel 612 magyar tag csatlakozott. Országok szerint a részvétel a következő érdekes sorrendet mutatja: Németország 51, Románia 21, Svájc 14, Ausztria 11, Franciaország 10, Olaszország és Cseh Szlovákia 8—8, Hollandia 5, Jugoszlávia 4, Dánia és az amerikai Egyesült-Államok 2—2, Angolország, Bulgária, Spanyolország, Jáva, Norvégia, Törökország 1—1. E kongresszusnak célja, mint az előbbieknél, az volt, hogy megtárgyalja és a lehetőséghez képest előbbre vigye a felső kereskedelmi iskolát végzetteknek társadalmi és gazda-

sági helyzetét. Ennek szolgálatában álltak azok a magas szintájón mozgó előadók is, amelyek a hagyományos magyar vendégszeretet ellenére külföldi és magyar szakférfiak részéről szépszámban elhangzottak és e kötetben felváltva német vagy francia nyelven helyet találtak. Ezek sorából kiemeljük a genfi szövetség elnökének, Giacominiéknak, egy nemzetközi szövetség megalakítására irányuló előadását, illetőleg javaslatát, amelyet a kongresszus magáévá tett és az előkészítő munkálatokat elhatározta. A kereskedelmi iskolát végzetek szövetségének ez az újabb térfoglalása és nemzetközi megszilárdulása még kirívóbbá teszi a középiskolaiaknak szolidaritás híján pangó mozgalmát.

A tartalmas és nyelvi igen helyesen a külföldiek számára is hozzáférhetővé vált, sikeült fényképfelvételekkel díszített kötet kedvesen fogja emlékeztetni a résztvevőket a budapesti kongresszusra, amelynek sikerében a szervező-bizottság ügyvezető elnökét, Schack Bélát illeti az oroszlanész. *kf.*

Gulyás József: Comenius és a latin nyelv. Januája megjelenésének 300-adik évfordulójára. 41 l.

A szerző, Comenius írásainak szorgalmas és avatott magyar fordítója, e füzetben annak a tervezetnek magyar tolmácsolásával gazdagította a hazai nevelés történetének irodalmát, amelyet Comenius Rákóczi Zsigmondnak ajánlva a háromosztályú latin iskoláról írt. A bevezetésben azt a kérdést kívánja tisztázni a szerző, hogy minő álláspontot foglalt el Comenius a klasszikusokat mintázó, finom humanista latin nyelv kérdésében. Elvitathatatlan, hogy Comenius a latin nyelvet elsősorban nem az antik irodalom kincsesházát nyitogató kulcsként értékeli és így messze elkanyarodott fölfogása a humanista hagyományoktól; ezért válhatott idővel a protestantizmus kebelében a keresztény puritánok egyik legelső és legdörgőbb vezérévé, akinek Tertullianusra vagy Szent Jeromosra emlékeztető komor erkölcsi életszemlélete kitiltotta volna az ifjúság kezéből a klasszikusok könyveit. Comenius szemében a latin a nemzetközi keresztény műveltség nyelve, melynek e szerepében az a legfőbb feladata, hogy tolmácsolója legyen mindazoknak a mindennapi és tudományos mondanivalóknak, melyeket a XVII. századnak enciklopédikus irányú művelt embere ki akart fejezni. Ez a sajátos cél hordatta össze Comeniusszal tankönyveibe azt a nagy szókincset, mely a humanisták értékelésében minden terjedelmessége mellett is alkalmatlan a klasszikusok megértésére, sőt a klasszikus latin beszéd megmontására szolgál. Comeniust e ponton ugyanaz a belátás vezette, mint egy századdal előbb Erasmust: a klasszikusok szókinése nem vállalkozhatik a több mint másfélezer esztendővel későbbi keresztény kultúra tolmácsolására. Erasmus genialis nyelvérzéke és teremtő lelke kisegítette e bajból a XVI. századot, de a következő századnak nincs már Erasmusa.

Hogy maga Comenius még a régi iskola tanítványa, akinek tolla alól könnyen folyt a klasszikusokból vett idézetek sorá, tagadhatatlan dolog, de világos egyben az is, hogy Comenius latin beszédét nem a gondosan megválogatott humanista szókinésből nem az a finom nyelvérzék fonta, mely az ő korában a német iskolák jelesebb katedráin még élt.